

© 2004 р. **І. В. Музика**

Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України

НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СОЦІОЛОГІЇ ПРАВА

Проблема осмислення нових концептуальних підходів до визначення предмета і місця соціології права в системі суспільних наук набуває важливого значення у зв'язку з розвитком і реформуванням у сучасних умовах вітчизняної правової системи, в рамках якої соціологія права, як самостійна суспільна юридична наука займається теоретичним і емпіричним вивченням права в його соціальному вимірі та у його співвідношенні з іншими соціальними явищами та процесами. Тому надзвичайно своєчасна і важлива поява ґрунтового монографічного дослідження молодого українського вченого-правознавця Савчука С. В. "Юридична соціологія: предмет та місце в системі юридичних наук" [1]. Наукова цінність цієї праці зумовлена вдалим поєднанням загальнофілософських методів дослідження з загальносоціологічними та конкретнонауковими методами, які дають автору можливість досягти високого рівня наукової достовірності в обґрунтуванні власного погляду щодо визначення предмета юридичної соціології та її місця в системі юридичних наук. Об'єктивності наукових висновків автора сприяло також ґрунтовне вивчення бібліографії, присвяченій проблемам соціолого-юридичного вивчення права.

Великий науковий інтерес викликає спроба розмежувати різні, на думку автора, галузі знань, соціологію права, як галузь соціології, та юридичну соціологію, як галузь юридичної науки. Зокрема, монографія містить розгорнутий порівняльний аналіз концептуальних характеристик соціології права та юридичної соціології.

Структура монографії віддзеркалює основні аспекти досліджуваної проблематики. Зокрема, детальну увагу вчений приділяє комплексному дослідженню динаміки становлення та розвитку соціолого-правових досліджень, становленню соціології права та юридичної соціології як галузей знань та їх місця в системі суспільствознавства та юриспруденції.

Актуальною є спроба дослідити взаємозв'язки філософії права і юридичної соціології, на що автор сформулював власний погляд. Зокрема, виходячи з тези, що головна відмінність між філософією права як філософською наукою і філософією права, як юридичною наукою у сутності їх осмислення і тлумачення з позицій відповідного предмета: Савчук С. В. робить висновок про те, що згадані науки знаходяться не в опозиції одна до одної, а у взаємодії та взаємозумовленості. Причому, на його думку, неможливо провести чітку межу між філософією права та юридичною соціологією, оскільки і тій, і іншій при-

таманне як ґносеологічне, так і онтологічне. Водночас філософія права і юридична соціологія, на думку вченого, розмежовуються за такими критеріями, як предмет і метод науки, призначення та роль у пізнанні права.

Новизною є також спроба Савчука С. В. дати власне визначення об'єкта вивчення юридичної соціології, як сталої і цілісної сфери сушого світу, на яку спрямований процес пізнання.

У дослідженні досить докладно висвітлено коло питань, які, на думку автора, конкретизують предмет юридичної соціології зокрема, закономірності генезису та соціального функціонування правових норм з метою наукової оцінки їх ефективності та розробки на цій основі оптимальних прогнозів правового розвитку.

Цікава у цьому плані спроба дослідника пояснити специфіку предмета юридичної соціології взаємозумовленістю предмета і методу цієї науки. Зокрема, автор обґрунтовує тезу про те, що конкретизація предмета і методу правознавства під кутом зору визначення пізнавальних завдань юридичної соціології дає можливість розкрити предмет і метод останньої.

Досить аргументованою виглядає спроба Савчука С. В. пов'язати специфіку методу юридичної соціології з концепцією соціолого-юридичного праворозуміння. Зокрема, обґрунтований висновок автора про те, що саме концепція соціолого-юридичного праворозуміння і є основною теоретичною засадою формування особливого методу юридичної соціології.

Матеріал викладено у монографії логічно, послідовно, стилем зрозумілим, як для науковців, так і для широкого загалу читачів.

У цілому, зазначаючи актуальність і високопрофесійність наукового дослідження, зауважимо, що позиція автора стосовно розмежування соціології права та юридичної соціології дещо дискусійна. Зокрема, варто було б більш докладно проаналізувати поняття "правовий" та "юридичний" з погляду їх змісту та співвідношення, а також варто було б пов'язати зміст об'єкта юридичної соціології та соціології права з поняттями "правове життя суспільства", "правова реальність" тощо. Втім, висловлені зауваження дискусійні і не знижують високої наукової вартості монографічного дослідження.

Список літератури

1. Савчук С. В. Юридична соціологія: предмет і місце в системі юридичних наук. – Чернівці: Рута, 2003.